

Impressions d'un combatent al front de guerra d'Aragó

Contestant a un amic

T'agraeixo de debò la teva franquesa en preguntar-me— així, a seques,—«Per què no entrem a Osca? A veure, si és que ens hem adormit...» Vaig tot seguit a satisfer la teva curiositat.

No sé si censurar-ho o no, però el cert és que en els periòdics es fan informacions molt a la lleugera, faltant moltes vegades a la veritat. I això, si té els seus avantatges, té també els seus inconvenients.

Com a inconvenients té el teu cas, que segurament serà el de molts, que us creieu que no lluitem amb la fe i entusiasme dels primers dies, i, creu-me, amic meu, que no hi ha res d'això.

Jo no vull fer-te un drama parlant del que és la guerra, puix tant el cinema com la literatura han tingut homes que l'han descrita abastament; però el que sí vull, és fer-te veure l'error d'aquestes informacions que vosaltres us empassau amb la més bona fe.

Generalment els periòdics treuen llurs informacions dels «partes de guerra», que les serveixen al públic convenientment corregides i augmentades, i dels «enviados especiales», que tot periòdic que s'estimi una mica té als fronts de combat. D'aquests «enviados», però, apenes si en veiem cap aquí a la primera línia de foc. De vegades sí en veiem algun, i ens hi fem un tip de riure.

La guerra és la guerra, diuen, i a vegades les bales et passen tan a la vora, que has de fer «cuerpo a tierra» encara que el dia abans hagi plogut, i, naturalment, el resultat és que sempre vas brut. I quan et compares amb aquests angelets que van tan ben afaitats, mudats i empolainats, amb la corresponent pipa, que veus passar al costat d'alguns «jefazos» nostres que els ensenyen les posicions i que si engeguem algun tret es tornen blancs com la cera, et fan riure encara que no vulguis.

Ara, que ja no riem tant quan llegim les ressenyes que fan dels combats, les quals moltes vegades, tot i ésser-ne nosaltres, els protagonistes no les coneixem de la molta salsa que hi posen.

I és precisament aquí on fallen. Fem un atac que surt una mica bé i ells ja diuen que som a les portes d'Osca, quan en realitat som a cinc o sis quilòmetres. Llavors

passen dies i més dies, i encara que anem avançant, no es coneix, puix que quan arribem de debò a les portes ja no té interès perquè al públic ja fa un mes que li han dit que hi érem. Això, quan no passa que en comptes, d'avançar hi ha treballs per a aturar l'enemic.

Si el teu dubte el fonamentaves en això, ja veus si n'anaves d'equivocat.

Com a avantatges, no sé exactament quins podrà tenir aquest sistema d'informació; però quan l'accepten quasi bé tots els periòdics, algun n'hi deuen veure.

No sé si t'he deixat convençut dels dub-

No passareu!

Apel·les Mestres, que traspassà justament el dia 18 de juliol, va escriure aquesta poesia quan la guerra europea. Ara, com llavors, la veu del poeta podem dir que és la veu del poble. Per això aquesta poesia té avui el sentit exacte de quan el seu autor la va concebir.

*No passareu! I, si passeu,
serà damunt d'un clap de cendres.
Les nostres vides les prendreu;
nostre esperit no l'heu de prendre.*

*Mes, no serà; per més que feu,
no passareu!*

*No passareu! I, si passeu,
quan tots haurem deixat de viure,
sabreu de sobres a quin preu
s'abat un poble digne i lliure.*

*Mes, no serà; per més que feu,
no passareu!*

*No passareu! I, si passeu,
decidirà més tard la història
entre el saïó que clava en creu
i el just que hi mor, de qui és la glòria.*

*Mes, no serà; per més que feu,
no passareu!*

*A sang i a foc avancareu
de fortalesa en fortalesa;
però, què hi fa!, si queda en peu
quelcom més fort: nostra fermesa.*

*Per ço cantem: per més que feu,
no passareu!*

tes que tenies, però a més de les raons que t'he donat, puc dir-te que no planyem cap esforç que de nosaltres depengui per tal d'avançar la data del triomf de la justícia sobre la barbàrie i l'obscurantisme més abjecte.

Els feixistes no van a l'hora

No obstant i les moltes destroces que la nostra artilleria ha fet a Osca, i més concretament a la seva catedral, encara queda sencer el campanar amb les seves deu campanes i el corresponent rellotge.

Han estat aquestes campanes que el dia de l'atac de Franco a Madrid, eren llançades als quatre vents pregonant la suposada entrada triomfal dels feixistes a la capital d'Espanya i han estat també aquestes campanes que la setmana passada ploraven la mort que trobaren en un intent que feren per tal de trencar el cercle amb que els tenim voltats, els defensors de tot el que elles havien representat fins ara: absolutisme, misèria i embrutiment.

Tornant amb el rellotge, anotarem una cosa: que va a uns 95 minuts per hora. És veu que als feixistes els agrada anar molt depressa. També podria ésser que amb la gent que ha marxat d'aquest poble haguessin marxat tots els rellotgers o bé que veient els feixistes el poc temps que els queda de poder-se'n servir, creguin que no val la pena d'arreglar-lo per a nosaltres.

¿Qué vale el dinero?

La guerra, puix no altra cosa és aquesta lluita provocada pels feixistes, no tot és engagar trets; també té les seves estones de lleure, les quals cada milícia passa a la seva manera. Uns, llegint llibres, que, dit sigui de passada, apenes en veiem cap; altres discuteixen de política i molts d'altres fan d'estratègies. Nosaltres discutim de cinema i comentàvem el film de Bancroft «¿Qué vale el dinero?», quan un amic nostre ens féu adonar de l'analogia que hi havia entre aquest títol i l'actitud d'uns companys que estaven jugant a «dames».

En efecte: en una caixa de municions buida, tombada al revers, hi havien pintat els quadrets blancs i negres, i les fitxes eren... ho dic?... les blanques, eren pessetes i les negres, peces de cinc cèntims.

Ja veieu si n'està de baixa la pesseta, que fins ha hagut de descendir a fer el paper de fitxa de «dames»!...

RAMON ROCA

Casetes de Quicena, 24-11-36

APEL·LES MESTRES